

2025 Zilverstraat, Brugge: Programma van maatregelen

Opdrachtgever: Bauhaus Projects BV
Pannestraat 174, 8630 Brugge

Auteurs: Dieter Verwerft, Femke Germonpré, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Uitvoerder: Raakvlak
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, juni 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak Archeologisch Onderzoek.

2025 Zilverstraat, Brugge: Programma van Maatregelen

Bauhaus Project bv plant de verbouwing en renovatie van enkele panden op de hoek van de Zilverstraat en de Kopstraat in Brugge (Zilverstraat 22, Kopstraat 7 en Kopstraat 9, 8000 Brugge).

Bij een eerste omgevingsvergunning was er enkel sprake van ingrepen in functie van de afbraak van gebouwen en het uitbreken van de bestaande verharding, naast het plaatsen technische putten (zoals een regenput, septische put en infiltratieput). Op basis van deze bodemingrepen was geen archeologienota vereist. Deze werken zijn reeds uitgevoerd, mits de putten verschoven werden ten opzichte van het initieel plan. In de huidige omgevingsvergunning (OMV_5) wordt een toevoeging gevraagd voor de plaatsing van een zwembad. Wanneer de verkregen vergunning en lopende vergunning in cumul gebracht worden, is wel degelijk een archeologienota noodzakelijk.

De oppervlakte van de percelen ter hoogte van het projectgebied bedraagt 680 m². De zone waar bodemingrepen gepland zijn, is iets meer dan 100 m² groot. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de bouwheer samen met Aardewerk (Raakvlak). Doel van de opdracht is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek en een controleboring. Deze onderzoeken resulteren in een archeologienota.

Het projectgebied bevindt zich in de binnenstad van Brugge. Het perceel is groter dan 300 m², de effectieve ingreep in de bodem is groter dan 100 m² en het terrein bevindt zich in een vastgestelde archeologische zone, waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerendergoeddecreet overschreden worden. Het gewestplan beschouwt het projectgebied als 'woongebieden met cultureel, historische en/of esthetische waarde' (0101). Het projectgebied bevindt zich in een vastgestelde archeologische zone: de historische stadskern van Brugge. Het terrein ligt niet in een gebied waar geen archeologie verwacht wordt of een beschermde archeologische site. Het projectgebied ligt binnen vastgesteld bouwkundig erfgoed: burgerhuizen met laatclassicistische lijstgevel (ID: 151352).

Figuur 1: Het projectgebied ten opzichte van de GRB-basiskaart (agiv)

Administratieve gegevens

Titel: 2025 Zilverstraat, Brugge: Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek)

Opdrachtgever: Bauhaus Projects BV, Pannestraat 174, 8630 Brugge

Uitvoerder: Raakvlak

Auteurs: Dieter Verwerft, Femke Germonpré, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Zilverstraat 22, Kopstraat 7 en Kopstraat 9, 8000 Brugge

Naam site: 2025 Zilverstraat, Brugge; afkorting: BR2025ZI

Kadaster: BRUGGE 4 AFD/BRUGGE, sectie D, 0656K en 0656 L

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

Periode: juni 2025

Archeologische verwachting: middeleeuwse structuren

Aanleiding van het onderzoek: verbouwing

Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Historisch-cartografisch onderzoek toont aan dat de Zilverstraat reeds in de 16e eeuw als bebouwd gebied werd weergegeven, onder meer op het plan van Marcus Gerards (1562), waar een hoekhuis zichtbaar is binnen het projectgebied. Vanaf de 19e eeuw (Popp-kaart) krijgt de bebouwing grotendeels haar huidige vorm. Orthofoto's uit de tweede helft van de 20e eeuw tonen nauwelijks wijzigingen binnen het projectgebied. De straatnaam

Zilverstraat wordt voor het eerst vermeld in 1364, maar de herkomst van de naam is onbekend.

Binnen het projectgebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het terrein ligt echter binnen een vastgestelde archeologische zone (historische stadskern Brugge) en in de directe omgeving zijn vijftien archeologische waarnemingen geregistreerd, waarvan twaalf na actief archeologisch onderzoek. De oudste sporen dateren uit de Romeinse periode, gevolgd door vondsten uit de volle en late middeleeuwen, waaronder aardewerk, muurresten en beerputten. In totaal zijn elf archeologienota's bekend in de nabije omgeving, waarvan meerdere aanleiding gaven tot proefsleuvenonderzoek of opgravingen. De archeologische verwachting is dan ook reëel.

Op basis van de geologische en historische informatie wordt binnen het projectgebied een zandige ondergrond verwacht, mogelijk met resten van een Romeinse bewoningslaag en sporen uit de middeleeuwen. De intensieve bouwgeschiedenis van het terrein heeft ongetwijfeld een impact gehad op de bewaringstoestand van oudere sporen, maar volledig verstering is onwaarschijnlijk.

Het projectgebied aan de Zilverstraat in Brugge ligt in de Vlaamse zandstreek, op de overgang naar de kustpolders. De ondergrond bestaat uit fijn zand van het Eoceen, meer bepaald het lid van Vlierzele binnen de Formatie van Gentbrugge. Dit zand werd afgezet in een epicontinentale zee en is soms kleihoudend met dunne zandsteenbankjes. Op de quartair geologische kaart is het terrein gekarteerd als type 1: er zijn geen holocene of tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de pleistocene sequentie. De oorspronkelijke bodem bestaat uit eolisch dekzand, afgezet tijdens het Weichseliaan (ongeveer 116.000–11.500 jaar geleden). Door eeuwenlange stedelijke activiteit is de fysisch-geografische context in het stadscentrum grotendeels vervaagd, wat zich ook weerspiegelt in de bodemkaart, waar het terrein als bebouwde zone (OB) is aangeduid. Precieze bodemtypes binnen het projectgebied zijn niet gekend, maar in de omgeving komen vooral zandgronden voor, gekarteerd als ZbG, ZcG en ZdG, met varianten van lemig zand en variabele drainage.

Archeologisch onderzoek in de ruime omgeving van het projectgebied biedt aanwijzingen over de bodemkundige situatie. Op verschillende locaties binnen de Brugse binnenstad, waaronder het Simon Stevinplein, de Moerstraat, het Hof van Gistel en de Sint-Jacobsstraat, werd het pleistocene dekzand aangetroffen op een diepte tussen circa 537 en 560 cm TAW. Dit wijst op een locatie bovenop de zandrug. Deze zandige moederbodem ligt telkens onder dikke antropogene ophogingslagen. Ten noorden van de zandrug, langs de Augustijnenrei, daalt de bodem richting een natuurlijke depressie. Bovenop het dekzand, dat zich daar op 338 cmTAW bevindt, groeit uiteindelijk een veenlaag. Het is een voorbeeld van een site die vanaf de 12e eeuw systematisch werd opgehoogd met afvallagen.

Ook in de onmiddellijke nabijheid van het projectgebied, op de hoek van de Zilverstraat en de Korte Zilverstraat, werd in 2004 een opgraving uitgevoerd. Daarin werd een grijze laag met een beperkte hoeveelheid Romeins aardewerk aangetroffen bovenop het ongestoorde

pleistocene zand op ongeveer 555 cmTAW. Bewoningssporen uit deze periode, zoals kuilen of paalgaten, werden niet aangesneden. Deze lijken eerder ten zuiden, richting Steenstraat, gesitueerd. Tijdens eerdere opgravingen aan de overzijde van de Zilverstraat, ter hoogte van een ondergrondse parkeergarage, werden in de jaren 1982–1983 wel degelijk Romeinse bewoningssporen vastgesteld. Uit latere periodes dateren onder meer bakstenen beerputten met rijk aardewerk uit de 13e en 14e eeuw.

Het terrein bevindt zich op de noordelijke helling van een zandrug, in een licht afhellend gebied met hoogteverschillen tussen ca. 868 en 933 cmTAW. De erosiegevoeligheid is er verwaarloosbaar.

Een terreinbezoek maakt duidelijk dat het grootste deel van het projectgebied sterk verstoord is door de uitgevoerde bodemingrepen (de technische putten). Binnen de zone van de geplande bodemingreep is een testput gegraven, waarin een controleboring is uitgevoerd. Deze controleboring toont aan dat ook de geplande bodemingreep (105 mc diep) zich integraal in verstoorde grond bevindt. Op 268 cm is de laag grijs zand ontdekt, die ook tijdens archeologisch onderzoek op de hoek van de Zilverstraat en de Korte Zilverstraat is herkend.

Deze waarnemingen bevestigen dat het huidige projectgebied zich bovenop een hoger gelegen zandrug bevindt, waar veenvorming en natte omstandigheden minder kans maakten. De bodem was oorspronkelijk dus droog en goed drainerend, wat de locatie aantrekkelijk maakte voor stedelijke ontwikkeling vanaf de middeleeuwen. Op basis van deze site en de archeologische waarnemingen in de directe omgeving was dit deel van brugge reeds bewoond in de Romeinse periode. Het projectgebied kende een natuurlijke ontwikkeling als deel van een pleistocene zandrug, met een stabiele, droge zandbodem. Deze gunstige ligging heeft bijgedragen tot de vroege en intensieve bewoning van het terrein. De oorspronkelijke bodemopbouw is echter grotendeels verstoord door stedelijke bebouwing, waardoor de natuurlijke landschapsgeschiedenis in situ enkel fragmentarisch bewaard zal zijn. Toch geven historische en recente bodemwaarnemingen – zoals deze controleboring - voldoende en waardevolle aanwijzingen over de oorspronkelijke geomorfologie: een hoger gelegen, relatief droge zone binnen de Brugse binnenstad.

De geplande werken vinden integraal plaats binnen recente, 19e-eeuwse puinlagen. Het aanwezige archeologische erfgoed bevindt zich op ruime diepte, waardoor het niet beïnvloed wordt door de geplande werken. Vervolgonderzoek is niet zinvol.

Onderzoeksstrategie, - methode en –technieken

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn op het projectgebied geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

We voorzien voorlopig geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.